

ESPOON KAUPUNKI
Viherlaakson terveysasema
Osmo Saarelma
terveyskeskuslääkäri

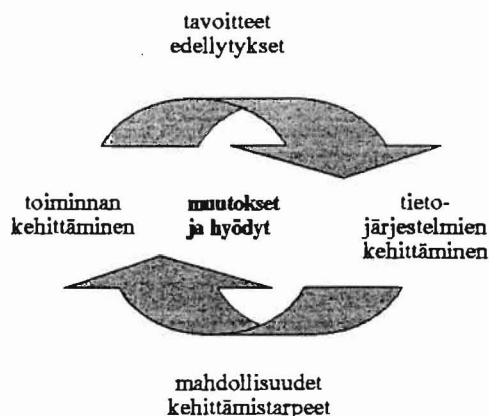
Espoo 22.05.96

TERVEYDENHUOLLON XII ATK-PÄIVÄT
Naantali 27.5.1996

TIETOTEKNIIKAN MAHDOLLISUUDET TOIMINNAN KEHITTÄJÄNÄ

Toiminnan kehittäminen - tietojärjestelmien kehittäminen

Tietotekniikka ei kehitä toimintaa vaan ihmiset. Tietotekniikka antaa mahdollisuuksia kehittämiseen ja toiminnan kehittäminen taas luo uusia tarpeita tietotekniikan kehittämiseen:

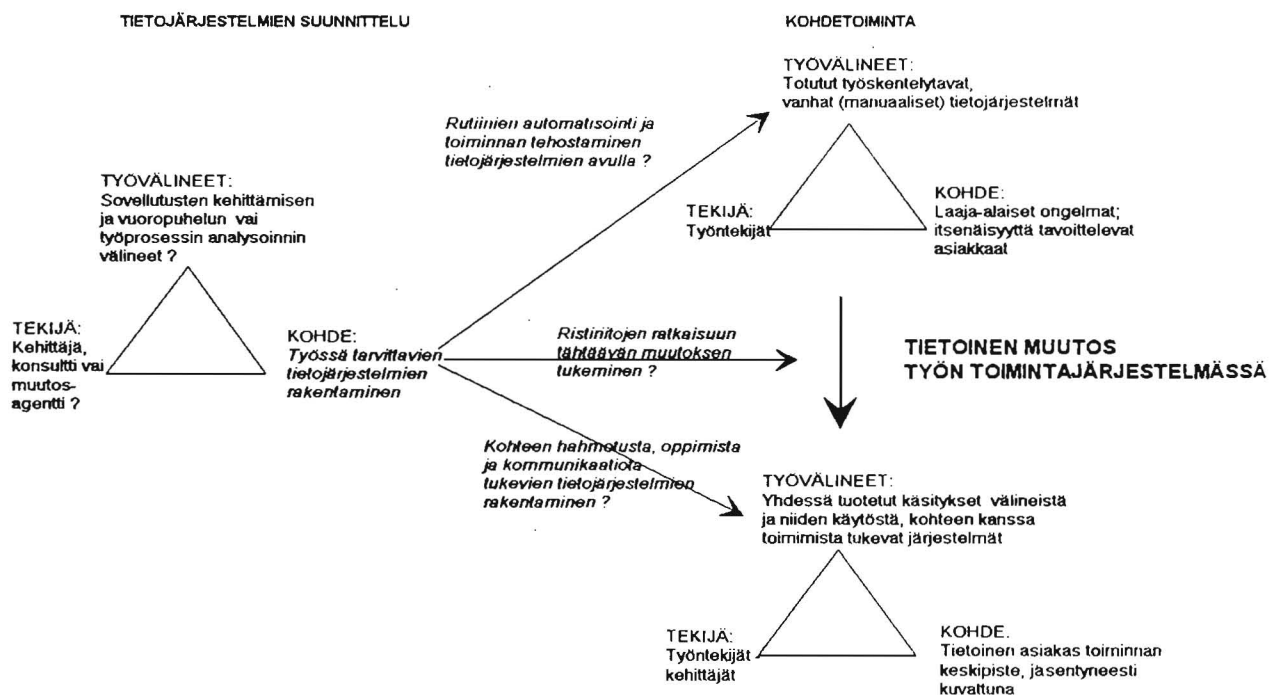
Todelliset muutokset toiminnassa ja niistä saatavat hyödyt realisoituvat vasta, kun kehittyneitä toimintaa tukevat tietojärjestelmät on muokattu ja otettu käyttöön toiminta muuttunut tavoitteiden mukaan.

Toiminnan kehittämisen ja tietotekniikan kehittämisen suhde on hankala, usein kehittäminen on ollut tietotekniikkavetoista. Muutoksen ymmärtäminen tietotekniikan kehittämisen yhteydessä on ollut vaikeaa ja siihen on puuttunut välineitä.

Hedberg kuvasi jo vuonna 1978 osuvasti tietojärjestelmäkehittämisen vaiheita seuraavalla taulukolla. Hedbergin mukaan tuolloin oli vasta havaittavissa ituja vaiheesta IV ja ylipäätään Hedbergin mukaan kehittämisen välineet olivat yleensä yhtä vaihetta jäljessä.

	TEHTÄVÄ	2 TAVOITE	ORGANISAATIO- MUUTOS	SUUNNITTELIJA
VAIHE I	Rakentaa tietojärjestelmä	Hyödyntää uutta teknologiaa	Yllätys	"Pioneerit"
VAIHE II	Rakentaa tietojärjestelmä huolellisesti	Sosiaalisten haittavaikutusten minimointi	Vahinko	"Räätäli"
VAIHE III	Rakentaa tietojärjestelmä hallitusti	Organisaation muuttaminen	Tarkoitus	"Muutosagentti"
VAIHE IV	Rakentaa tietojärjestelmä osallistuvasti	"Oppivan organisaation luominen"	Evolutionäärinen	Kaikki

Voidakseen rakentaa tietojärjestelmiä niin, että sekä tietojärjestelmän rakentajat että kohdetoiminnan työntekijät ovat tasavertaisesti mukana, on hahmotettava kohdetoiminnan muutos ja ne vaihtoehdot, joita tietojärjestelmäkehittäminen siihen voi tarjota. Muutosta ja tietojärjestelmäkehittämisen vaihtoehtoja sosiaali- ja terveydenhuollossa voidaan jäsentää seuraavasti:

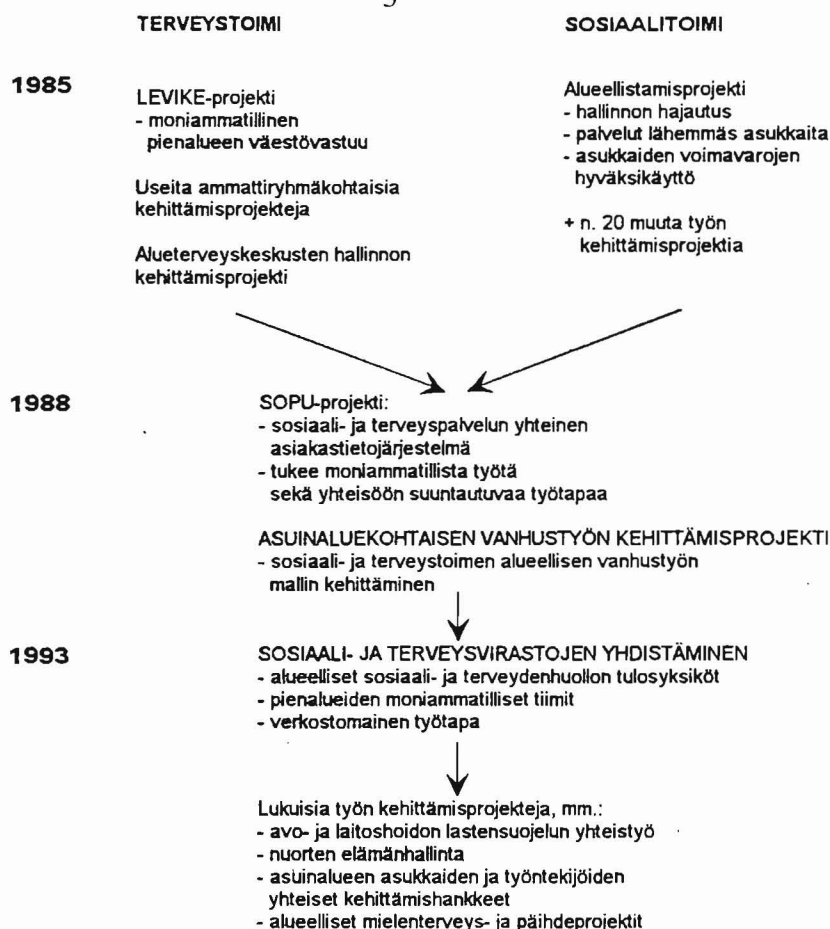

Tietojärjestelmäkehittäjä voi olla vanhan toiminnan säilyttäjä tai rationalisoiija tai sitten tukea toiminnan muutosta. Muutos ei kuitenkaan onnistu ilman kohdetoiminnan aktiivista osallistumista.

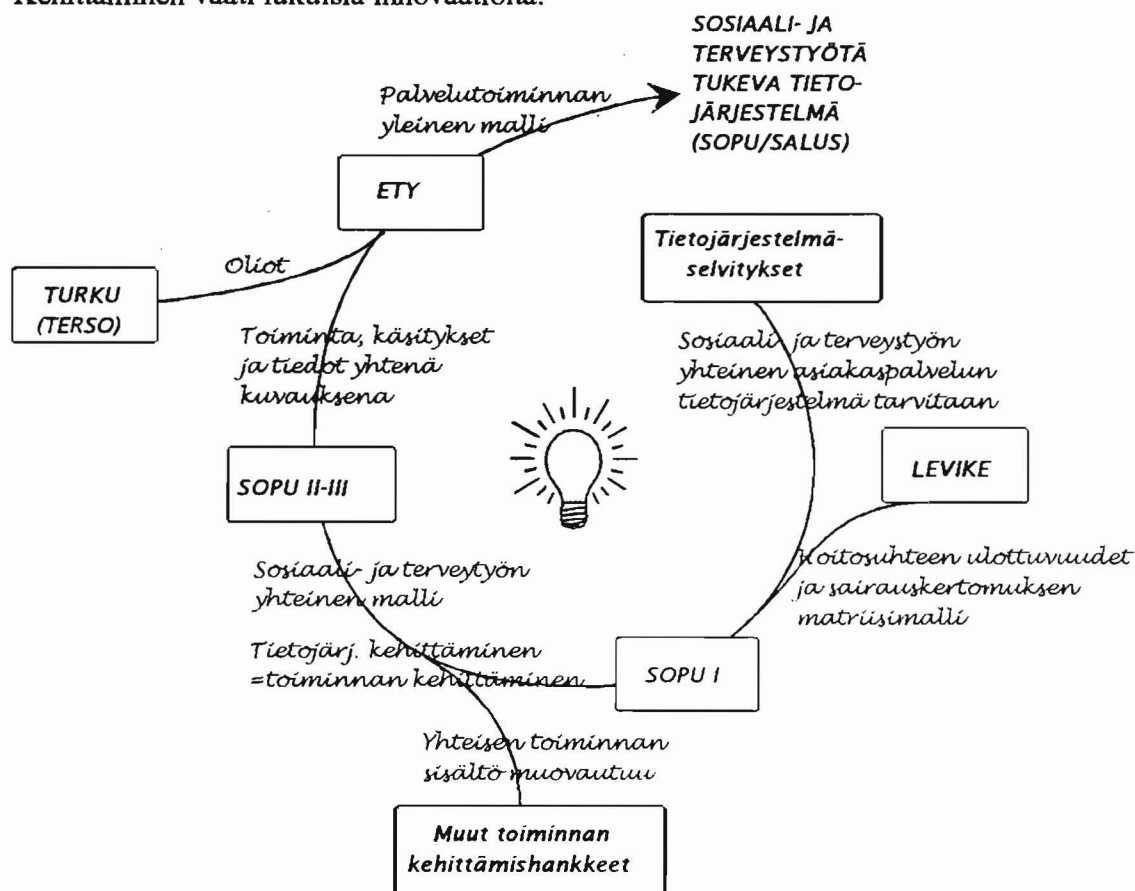
Toiminnan kehittäminen Espoossa

Espoon sosiaali- ja terveystoimen kehittäminen viimeisen 10 vuoden aikana on tähdännyt toimintaan, jossa alueelliset sosiaali- ja terveystoimen moniammatillisista tiimeistä koostuvat mahdollisimman itsenäiset yksiköt huolehtivat väestön perushyvinvointipalveluista.

3

Jo varsin varhain havaittiin, että kehittyvä yhteistoiminta ei ole mahdollista ilman uudentyyppisiä tietojärjestelmiä. Koska näitä ei ollut valmiina, oli kehitettävä itse. Kehittäminen vaati lukuisia innovaatioita:

Kehittämisen monipolvisella tiellä toiminnan kehittämisen ja tietojärjestelmien kehittämisen innovaatiot ovat seuranneet toisiaan eikä niitä ole aina selkeästi erotettavissaan. Selvää on

4

että ilman palvelutoiminnassa koettuja suuria ongelmia ei tietojärjestelmien kehittämistä olisi pidetty niin polttavana kuin 1980-luvun loulla pidettiin. Yhtä selvää on, että tietotekniikan mahdollisuudet ja tietojärjestelmiä koskevat rakenteelliset ja toiminnalliset innovaatiot ovat vasta tehneet mahdolliseksi rakentaa järjestelmän (SALUS), joka näillä näkymin tekee mahdolliseksi halutut toiminnalliset tavoitteet:

1. Asiakastyön tuki
 - asiakkaan näkemykset ja tarpeet ovat ohjaavat toimintaa
 - tuki hoidon jatkuvuudelle
 - tiedot saatavissa kussakin toiminnassa tarvittavissa määrin
 - tiedot reaaliajassa
2. Tuki yhteistyöverkostolle
 - yhteinen kohteen hahmotus ja käsittely
 - hoitoverkoston hahmotus
 - viestintä
3. Joustavuus
 - rutiinien automatisointi
 - tuki erilaisille työtavoille
 - tuki työn kehittämiseksi
4. Tuki resurssien järkevälle käytölle
 - oikea-aikainen ja oikein mitoitettu palvelu
 - kustannusten seuranta ja hallinta
5. Tiedot suunnittelun, kehittämisen ja arvioinnin käyttöön
6. Tuki yhteiselle palvelumallille
 - kokonaisten palveluprosessien hallinta
 - yleisosa-ajattelu
7. Tietoturvallisuus